

ELŐFIZETÉSI ÁRAK.

Helyes (hátréla árak):	
Egész évre . . . 8 ft — kr.	
Fél évre . . . 4 — —	
Negyed évre . . . 2 — —	
Változó posták nélkül:	
Egész évre . . . 9 ft — kr.	
Fél évre . . . 4 — 50	
Negyed évre . . . 2 — 25	

Egyes mások 12 ft.

s kapható a kiadványban és Gross G. Irtásgyűjteményében.

BRASSÓ

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Bérmegtelen levélnek nem fogadtatnak el.

HIRDETÉSEK DÍJA:

8 hasábos gárdond-sor v. annak helye 7 kr. Nagyból és többeszer hirdetésekkel kedvezmény. Mindegyik egy hirdetés után meg jutlna 30 kr. helybeli ártól.

Nyitási költség 100 kr. 15 kr.

Hirdetéseket és nyitási cikkeket újra előre ártól.

HIRDETÉSEK felvételre: Brassóban a kiadványban Kolosvárosra 26 sz. a — Budapest: Eckstein Hotel, Goldberger A. V. Mező A. Schwarz Gy. — Bécsben: Danneberg J. Hausmann és Vogler, Schabek Brück, — Berlinben: Mosse Rudolf, Frankfurtban: Debes G. L. és Társa, — Hamburgban: Károly és Liebmann úrú hirdetés iróddal.

Főszerkesztő:

Dⁿ. WEISZ IGNÁCZ

ügyvéd.

Szerkesztői iroda:

Brassó, Ló-piac 10. szám alatt, havk a lap szellemi részét illető közlemények intéződik. Közlőtek viszon nem adának.

Főelöltségek:

Dⁿ FISCHER ÁKOS

ügyvéd.

Brote — a mártír.

(A kormány figyelmébe ajánlva.)

Brote, a híres román agitátor, a ki ellen több rendbeli sajtóvetéséért, igaztásért stb. büntégek vannak folyamatban és a ki nem éppen vitéségből, de annál praktikussági okosságból jónak látta megszökni Magyarországból és Bukarestben lakni, a Hol a Liga által tartatik ki, egy levelet intézett a kolozsvári kir. törvényszék elnökéhez, a melyben egy esküdtészeki tárgyalásra történt meghívóra reflektálva, kifejtéi okait, hogy miért nem jelenik meg, illetve nem akar megjelenni a kolozsvári esküdtészek előtt.

Ezen, a „Kronstädter Zeitung“ f. évi július 10-17-iki számban feltartalmulag közöltett leveleben Brote elmaradásának indokait azt hozza fel, hogy a mi sajtótörvény kivétel törvény, hogy a vádlott vagyis kereset a kormányának alkotmányellenes intézkedése, mely az elnyomott és jogaitól megfosztott román nemzetnek van szánva; hogy vizsgálóbírája vele nem értekezhetett, mert a bíróságon a román, sem más nyelvvel nem tudott, Brote pedig nem tud magyarul; hogy a nagyzebeni esküdtészek, melynek névze lakhelyén fogva illeketes volt, megszűntek; hogy a vádlottal szemben a perrendtartás neki mi védelmet sem nyújtott, mert neki csak a Nagy-Szebenben volt és százkötő állott esküdtészekhez lenne bízalma; mert a „Tribuna“ annak idején vád alá helyeztett, mert azt írta, hogy két gyilkos kényszerítettett, habár csak némélet tudtak, magyar védelmet használni és hogy halálra ítéltetvén, az ité-

let is magyar nyelven hirdetteték ki nekik; a miért a „Tribuna“-t a nagyzebeni esküdtészek fölmentette; hogy az esküdtészek Nagy-Szebenből Kolozsvárra azért helyeztetett át, hogy így a kormány azon politikai célzattal, hogy a románokat legutolsó védelméltől is, melyvel bírtak, megrabolja, elérhesse; mert a kormány szorítva azon szabadságtól és egyenlőségi törekvések által, melyeket a román nemzeti part propagált, magyarosítási politikájának vak eszközül kereste ki a kolozsvári soviniista magyar polgárokat, mert Kolozsvárot minden érdek alárendeltetik a magyar nemzeti politikának.

Azt írja továbbá Brote és a „Kr. Z.“, hogy a kolozsvári esküdték nem lehetnek bírái, mert minden eszközzel megcsinálásra törekmenek; mert az esküdték nem érték a románokat, a tolmács pedig nem tudt az szívekhez szólni, mint maga a vádlott, mert az esküdték már előre elfogultak és ezért minden román, ki az esküdték elé vezetett, minden körülmény között elíteltetett.

Felhozza továbbá, hogy mely románok lettek eddig elítelve és ezek rendjén kijelenti, hogy a „magyar esküdték nem mint bírák, de mint román ellenfeleik politikai hőhéjai akarnak tekintetni.“

És azzal végzi Brote, hogy a törvényszék elnök meghívását — meggyőződése szerint — nem tekintheti meghívásnak arra, hogy igazság szolgálatassék, hanem meghívásnak arra, hogy a politikai ellenfelei által már előre megállapított elítélterése rajta végrehajtasák, mert „Kolozsvárot nem lehet szó többé igazságról, csak erőszakról“.

Ha igaz az, hogy ezen levél Brote által a kolozsvári elnökhez elküldetett, akkor — mert az elnök azon levelet bizonyára nem tette közé, — ezen levél az azt közzétett román lapoknak és a „Kr. Z.“-nak a levél írója és a Liga által küldetett meg közéleti végett.

Mi ezen levélben a kormányának és a kolozsvári esküdtészeknek oly aljas rágalmazás és sértést látjuk, melyért az ügyességnek feltétlenül kötelessége lenne az ezen levelet közzétett lapok ellen a sajtóper megindítani.

Egy rendezett és alkotmányos oly állam, melyben az állam lakóinak óriási többsége az államban békét óhajt, nem lehet eltérni azt, hogy a magyar állam, a magyar nemzet és a magyar kormány nyitl ellemiséget kepező lapok napról-napra csak ezeket támadó és gyalázó cikkeket hozzanak, cikkeket, a melyekben — mint a fent hivatottakban — a kormány nyitlan azzal vádoltatik, hogy „a románokat minden védelmiktől megrabolni akarja“ és a melyekben az esküdték „hőhérek“-nak nyilvánítottak; mert az ily cikkeket elnézése és büntetlen közzététele bátorítja és ösztönzi ellemiségeket az igaztásra és mert ezen elnézés nem csak ellemiségekben, de az állam más bókés polgáraiban is teljesen megintani képes a kormány és az állam hatalmába vetett bizalmat.

Lapunk egy pár számban reámutattunk már arra, hogy a román lapok és a „Kr. Z.“ rendszeresen reprodukálják mindazon távolról jövő cikkeket, melyek államunka

TÁRCZA.

Cseledeink ma és kölszáz évvel ezelőt.

Nappjainkban a cseledekérdés igen fontos témáját képezi asszonyaink, mert az egész házi ekzsztenciájukba milyen belevöl. Sajnálatlan konstanciák, hogy a cseledek fittl társalgási anyagát csaknem mindenkor valami háborús história képezi, mely főbb vonásaiban mindig ugyanaz marad és mégis a részletekben új és megújuló fordulatokat mutat fel.

Mások házi asszony gondol vissz a sóhözjárta a régi jó idők, a midőn szerintük a jó nagymamák és dédanyák nem voltak a mindíg elégedetlen és kiállhatatlan cseledek szokatlanul kitűné, a ki manapság egész organizált csapatokat viselnek úrnők ellen.

Mások pedig, a kik olvasták az amerikai Bolam „Visszapillantás a 2000-iki évől 1887-é“ című művét, irigyekező gondolnak a jövővé szárad asszonyain, a kik a földi boldogság legnagyobbikának leszenk részesítve, t. i. cseledek nélkül kormányoznak kisdai háztartásaikat.

Nappjainkban a cseledekérdés sokkal egyszerűbb sokkal általánosabb, mint ezelőt, mert az a sajátosság szűrvára, a mi jelenlegi társad. mili viszonyainkban észlelhető s mely annak minden rétegeiben hamis igényeket támaszt, a cseledezőstőlra is

kártekövek hatással volt. Előzetlajnak mind föltekintek jól vagy kevesebb jól talált karikaturákban a mi cseledekinkkel, a praktikuss életben azonban mindjobban veszendőbe megy az a humor, mely régebben a sokszor megvitatott kérdést karakterizálta. Azért érdekes lesz ama multnak tükörképe egy pillantást vetnünk, melyet a régi jó idők jelzővel szokunk általánosban megnevezni.

Ilyen tükörképet találunk egy különös angol könyvben, mely „A tökéletes cseledek közönyo“ címet viseli s mely Párisban francia fordításban is megjelent. Ez a könyv száz esztendőnél idősebb és szerzője nem kisebb ember, mint a hírneves Swift Jonatán, a Gullivers utazásai írója, a kinek mesteri szatíráit gyermekkorunkban, mint egy kedves mesét, elragadtatással olvastuk, a nélkül, hogy ama könyv politikai és társadalmi jelentőségét teljes érteke szerint becsülni tudtuk volna.

Egy fejezetet vesztünk ki a könyvből a szakácsokról, a kinekek Swift közönyözött az egész kűtűt tanúsít ad, melyeket a jebes humorista bizonyosan az akkori praxissal merített.

Háziaszonyaink legjobban fogják megérteni tudni, hogy ama szabályok ma is érvényben vannak-e.

„Ha úrnők előledné, — így tanácsolja Swift körülbelül az 1720-iki esztendőben kara szakács

nőnek, — hogy az előkamarában hideg has van a vacsorához, úgy nem szabad át érre figyelmeztetnek; ha az asszony nem szól semmit, bizonyos, hogy nincs szükség reá és ha valamiről megjelkezik, nem volna a tisztelettel megegyező annak fölémlítése által gyenge emlékező tehetőség szemére vetni, mert ily módon intellektuális felsőbbeség tulajdonitatókat magokatagok és úrnőket megegyeztetentek. Ha aztán asszonyoknak másnap reggel mégis észbe jutna a hideg sült, egyszerűen azt mondjátok neki, hogy nem adván e tekintetben semmi parancsot, magatok rendelkeztek fölötte, s hogy netán hazugságba na esettek, legjobban gondotkát, hogy a szobán lévő has azelőtt való este teljesen elfogyasztassék, vagy áttalotak, vagy pedig közösen egy kisgűtő személyiséggel, a ki éppen körtelekben tartózkodik“.

(Mai nap, példul Brassóban, ez a közölszen tartózkodó kisgűtő személyiséggel alatt egy Schönfeld-zserebeli baka értendő.)

Magától értődik, hogy ez a szabály eszupán a finomabb sültre vonatkoztatóz érvényes; ha csak fűtől hűről van szó, úgy tanácsos azt eltenni, míg egészen ki nem szárad és aztán feltálatni, hogy alkalma legyen úrnőinknek tükörköszagotok felett élvezkedni.

Mindenkéfélt soha sem kell a eszke vagy kánpap egyik szájnyát vagy lábát, mely délről megmaradt, a vacsorához beadni.

és intézményeinket lealacsonyítani képesek és tessék ezt azért nyugodtan, mert a czikk-ek külföldi íróit a törvény büntetés közé-
től nem érheti, ilyhő pedig a büntetés csak a szerkesztésért, felelős szedőt szedőt érheti.

Mi azzal, hogy kit érhet a büntetés, nem törődünk, de belbékélt és állami te-
kintélyünk érdekében kötelességünk felhívni a kormány és az ügyesség figyelmét ezen
üzemekre, mert az nem lehet reánk és államunkra nézve közönyös, hogy az állam-
polgárok szája vagy ezrei és éppen ellen-
segeink — mert ezek olvasnak azon lapo-
kat — ellenszenvvel és gyűlölettel töltse-
senek el külföldről — államunk intézményei
és nemzetünk ellen.

Dr. W. I.

Erdély helynevei.

Ira és az E. K. E. helynévtárából 1894. júl. 7-én
tartott ülésében előterjesztette: Márk Sándor dr.

Ujabban többen vándorolt az E. K. E.-re, hogy
a térképek s helynevek ügyében kiküldött biztós-
zága voltaképen magyarosítással foglalkozik. Ret-
tetenes dolog, ha megmondjuk, hogy ez a biztós-
zág Magyarországon működik. A bírálók és gán-
csolók azonban teljesen tévedésben élnek a biztós-
zág czéljait és feladatait iránt. Azt hinné az ember,
hogy az útlesekről hozott tudósítások, melyeket az
Erdélyi közlő, főkép pedig a M. Történelmi
Társulatnak a helynevek dolgában hozzánk intéz-
tett átirata, mely a biztóságnak már megalku-
zókat kimondott alapelvei szellemében nyilat-
kozik, alkalmasok a félreértések eloszlatására. Mi-
vel azonban ezen közlések elterjedtek a felszár-
lók figyelmét, s mivel most már a vidéken is ala-
kultak albiztóságok, melyek innen, a középonti
től várják a főbb irányok kijelölését, helynevek
kérdés, hogy kifejtjük, mit akarunk tulajdon-
képen?

A szársz hírlapok egy részének, első sorban
a „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“ 6219, és a
„Kronstädter Zeitung“ ez évi 133. számának, me-
lyeknek különben brassóvárosi országnyelvi tár-
junus 7. válszolt, Goethével felelhetünk:

„Wir suchen die Dinge zu benennen,
Und glauben am Namen sei zu kennen.
Wer tiefer sieht, gesteht es frei:
Es bleibt immer was Anonymes dabei.“

Az a feladatunk, hogy térképeken, tudomá-
nyos és ismeretterjesztő könyvekben s iratokban,
sőt magában az életben is az igazi helynevek hasz-
nálatára szoktassuk a közönséget s hogy ne ma-
radjon megnevezetlenül az erdélyi részek terüle-
tén egyelőnleg valamirevaló hely sem

Ha a házban, a hol szolgáltak kutyá vagy
maeska van, egy könnyű mondat, hogy azt ezek
vitték el; ha pedig nem volna ott sem kutya, sem
maeska, azért kár volna azt a jó feladat beadno-
t, mert még mindig lehet annak átúszni a pa-
tkányokra fogni, vagy a másik eszöcskére há-
rítani, vagy a konyhaház az edélbő vezető út
hosszu és sok minden adhatja ott magát elő.

(Vége következik.)

Apróságok.

Fenyétek.

A Ferkó gyerek kényeskedik az ebédnél és
nem akar spargát enni

— No várj csak! — mondja az anya — ha
majd kátana lesz, a kasszárnyában meginttanak
spargát enni!

Raketten.

Fiatal ember: (A szomszédjához). Félék, hogy
valami ostobaságot találok mondani.

A szomszéd: Minek, így korlím? Mond
egyszerűen, hogy egyáltalán beszélni akarsz.

Egy nímród.

Ferdővendég: Van ebben az erdőben vad?
Vendég: Elezött volt egy szarvas eszád,
de tavaly vitt itt egy híres vadász, a ki addig-
előzött rájok az egész szarvas, míg végre a
szegény szarvas család — kénytelen volt kivá-
drolni.

I.

A mi feladatunk első részét illeti, mint Pá-
tusok óta annyian tették, nekünk is meg kellene ké-
rdeznünk: „Micsoda az az igazság?“ Mit tekint-
sünk igi zu helynevek: a hivatalos, az életben,
vagy a tudományos munkában használatos-e?

Az szabályzat, melyet mihezartás végett a
bécsei katonai Földrajzi intézet volt szíves va-
lunk közölni, Magyarországon egyenesen a ma-
gyar hivatalos helynévgyűjtő vési a térképein
vagy megjelölések alapjául. A mely név megvan
a helynévgyűjtőben, annak meg kell lennie a tér-
képen is. Ez saját kormányunknak a közös mi-
nistryommal való meg egyezésén alapul 1891.
nov. 30-án Nepes Elek báró után a delegációk
elő kellett vonnia az ügyet a M. Földrajzi Társa-
ságnak, hogy a hivatalos magyar helynévgyűjtő
tekintélyt elismeresse. S azaz, hogy ezúttal írt,
mire a helynévgyűjtő 1892 évi 73.303. sz.
leirata alapján 1893. május 9 én örmény elreálít,
egyszerre végett vetett minden olyan jogosulatnak
törökének, mely a katonai térképeket hivatalo-
san el nem ismert helynevekkel akarta megöl-
teni. Bizottságunknak tehát az a feladta, hogy
ügyletlen ról, a katonai térképek revizió alá ko-
rúlván szelvényeik fel vannak e dolgozva a legújabb
hivatalos helynévgyűjtő adatai, hogy a hibát és mu-
lasztást vagy egyenesen, vagy a M. Földrajzi Társá-
ság után a katonai Földrajzi-Intezet tudomá-
sára hozza. Albiztóságainkban ebben a részben
az a feladta, hogy középonti biztóságainkál
közöljék igazolt észrevételeiket. Ha tehát meg-
nék, hogy a katonai térkép régebb kiad-
sága helyneveket használt, az, hol a hivatalos
helynévgyűjtő román vagy német helyneveket hasz-
nált, mind nekünk, mind albiztóságainknak a hi-
vatalos elnevezés helyreállítására kell kornia a
katonai Földrajzi Intézetet. Viszont lelkismerete-
sen kell ügyelnünk arra, hogy elnevezésről vagy
gondatlansággal ki ne maradjanak az államtól
eli mert magyar helynevek, még abban az es-
tben sem, ha csak párhuzamos használatuk van
megneveve. Ez azonban nem-magyar helynevek
nézve is áll. A katonai térkép erősebben mindig
az az elnevezést jelzi, melyet a hivatalos hely-
névgyűjtő első sorban használt. A párhuzamos név
csak zárójelben, vékonyabb írással jón alaja.

(Folytatása következik.)

Tanügy.

*Felkérde a t. cz. szálkóhoz és gyámkóhoz a fogarasi
m. kir. középkereskedelmi iskola igazgatójának.*

A kereskedelmi iskolák nemcsak általános
műveltséget, hanem széleskörű életvitelhez meg-
felelő gyakorlati kiképzést is nyújtanak növén-
dekének

E szakiskolákban a szerzett ismeretek alapján
résztvehetnek a gazdasági és állatorvosi, posta-
távirati és vasúti tanfolyamokon, továbbá a keleti
akadémián, valamint a kereskedelmi szakgymnázium
tanfolyam kiképzést is nyújthatnak egyetemeken.

Gyakorlati kiképzésüknek fogva a kereske-
delmi iskolák végzett ifjai alkalmazást nyerhetnek:

a) postai szaknál: posta-, fűszit, tisztít és
gyakornoki minőségben;
b) pénztári szaknál: mint központi állam-
pénztári, adó- és határvámhivatali tisztviselő, köz-
törvényhatósági pénztárnok, ellenőr és könyvve-
zező stb. stb;

c) kezelési szaknál: mint dohányárudai, rak-
tári, valamint lőtőlgazgatósági tisztviselő;
d) zálogházaknál: igazgató, ellenőr, könyv-
velő, pénztárnok;

e) azok, kik az államszámviteli vizs-
tolték, minden állami és törvényhatósági va-
gyonkezelő hivatali állásra pályázhatnak, és pe-
dig a minisztériumokhoz, megyékhez, és a tör-
vényhatóságok juttat felhatalmazott varához, a pénz-
ügyi igazgatóságokhoz, adófelügyelőséghez, adó-
hivatalokhoz, jászágazatóságokhoz stb. stb.

Az államszámviteli-ni vizsgál a hivatalokba
lépés után is letehető.

Megjegyzendő, hogy az utolsó (harmadik)
évfolyamot sikerrel végzett tanulók a tanév vé-
gére értségi záró vizsgálatot tesznek és az itt nyert
bizonyítvány megfelel a középintézet (gymnasi-
umi és realiskola) valamint más az akadémia

ezimét viselő középkereskedelmi iskolákban nyert
értségi vizsgálatoknak, s azon ifjak, kik az in-
terjúba lépésről kimutatták, hogy a gym., real-
vagy polgári iskola egy- vagy első osztályát elvég-
tezték: igényvel bírhatnak az egyetemes önkéntesi ka-
tonai szolgálatra, intezményekben tekintetben
egyenrangú lévén a hazai más közép- és akadé-
miai cimmel felhozott kereskedelmi iskolákkal.

(Vége következik.)

Román dolgok.

Hogyan írunk a magyar lapok?

Ez a czime a „Gazeta“ idei 143. sz. vezér-
czikkének. Ennek megírására a „Kolozsvár“ í. évi
július 10-ki vezércikkre adott alkalmat. Jóllehet
veto tudomásul a „Gazeta“ azt czikket, melyben
az őt feloldalt az ellen, hogy a magyar lapok
keves kivétellel nem írják tárgyilagosan a nem-
zetiégi kérdéseket, hanem csak is az idegesítő
hírek terjesztésével vállalkoznak. Azonban a „Gaz-
még a kevés kivételt sem enged meg, hanem
azt állítja, hogy az összes magyar sajtó egy huro-
pundul. Hiszen — úgy mind — maga a „Koloz-
svár“ is ezeket írta: „Maga a román név hazarú-
lással involvált.“ Aztán: „Ellenszenvben nem mara egyhő
hátra, mint az állambörtön és a világ gonnya“, ha
t. i. a románok ki nem bukának a magyarok-
kal. Ha — így folytatja — a „Kolozsvár“ a mér-
sekelet alap, miért nem vonja felbőrsége azon
lelkismeretlen állásmegjelöléseket, a kik napról-nap-
ra pont inditnak a román lapok ellen akkor, midőn
ő maga is azt állítja, hogy a román név haza-
árúslást involvált, a nélküli, hogy ezért csak
egy hajszálalás is érintkezik volna.

Nem! Itt nincs kivétel — írja a „Gazeta“.
A sajtó, a hatóságok, a társadalom és a zönmű-
vők, midőn a nem-magyarok jogtalanságáról, sérgő-
sól, a mi regalamszúnkunkról van szó, mind egyik
vagyotk és ugnak bizonyítottan magukat. „Ko-
lozsvár“ azt! Ezért tudjátok meg, hogy szavár-
gokkal, minők a nemzetiségi ügy megoldására va-
natkozik, előttük csak nevétségessé tesszük ma-
gukat. Adjatok nekünk előbb tényekkel bizonyí-
toltakat, hogy jóakarunk vagyok és aztán tör-
jetelek át azon eszmére, hogy a nemzetiségi kérdést
megoldjátok; azon eszmére, a melyet nem lehet-
tünk végrehajtani, valameldig a magyarok vezér-
forráit a taláts elváltja és nem képesek a dol-
gokat a maguk valódiságában látni.“

Tizenhat román ifjú bezárva.

A „Gazeta“ írja: „Még nem hallott önkény-
ről és törvénytelenről vetünk tudósítást, melyet a
magyar közönségis közögi követek el tizenhat
román ifjú ellen szemben Biser közönségben, Med-
gyes mellett. Köt hotelel, hogy a bírszeli román
pótlós ifjak tánczot rendeztek, a mint ez vasár-
s és ünnepepekon a mi földész népünkkel szokás-
ban van mindent. Minde a románok és leányok
az ő ártatlan körökben mulattak, megjelöl a bírs-
szeli jegyző egy gúrla eszöcskére és sok beszéd
nélkül elfogta 16 ifjat, megkötözte őket és Disz-
Szemtmártónba küldte azon gyalázatos úrrelatt,
hogy nem kértek a közösi bírszeli és jogszöve-
gengelyt. Úgy vittek el őket, mint gonoszve-
gét, a disz-szemtmártóni börtönbe, a hol ma is
vannak, a nélküli, hogy az ellátására elégséges
bizonyítékot adhattának. Eddig a mi értesítésünk
Sajnáljuk egyfölel, hogy eddig nem tudtunk
egyetlen román től, a mely ezt a nyomorultsá-
góljes vérségsétséggel megírta volna: másrészt
nem teletünk megírta volna: az hogy erővel
hangon tiltakoznak a magyar közönséghez küze-
nek ezen barbár és trannus eljárás ellen és hogy
megkördölezzük: meddig az ilyen hitvány törvé-
nytelenségekkel?“

Mi nem bírjuk elhinni, hogy itt a „Gazeta“
helyesen lett volna értesítve.

A „Gazeta Transilvaniei“.

Lapunkban mi jóakarattal figyelemfelhív-
tunk azon román kiasszonyokat, a kik a Memorandum
jelvényével telettek mellőlköz, hogy saját jó
fellegott érdekében tartózkodjanak ettől, mert ez
csak rossz vért szül a magyaroknál.

Minden tisztességes ember és minden tisztés-

